

Școala Gimnazială „Gheorghe Lazăr,, Zalău

Prof. Coste Valeria

CREATIVITATEA LA ȘCOLARUL MIC

Creativitatea și educarea ei reprezintă în zilele noastre o mare și interesantă provocare pentru toate domeniile de activitate. Prioritatea învățământului românesc este „construirea” omului de tip nou, cu stil eficient, a omului cu calități sedimentare și simț al datoriei; punerea în valoare a „aurului cenușiu”; dezvoltarea la maximum a potențialului individual de la cele mai fragede vârste.

Parcurgerea proceselor de învățare și formare prin exersarea spiritului creativ este pentru școala contemporană un adevărat postulat. Este acceptată în unanimitate ideea că educația viitorului va fi una de tip creativ-cognitiv, iar învățarea va fi de tip interactiv-creativ. În spiritul acestei idei sunt preocupările tot mai sistematice în vederea studierii fenomenului creativității în școală.

Mediul școlar contribuie decisiv la valorificarea potențialului creativ. Ridicarea potențialului creativ al elevilor începe de la munca creatoare a dascălului, pentru aceasta fiind necesare cunoștințe multilaterale, eficiența în muncă și o bună pregătire. Deși nu poate fi vorba de existența unei creativități deosebite a școlarului mic (în sensul de inventatori, artiști) în ciclul primar se urmărește formarea și cultivarea unor capacități de cunoaștere, a unor premise pentru dezvoltarea ulterioară a creativității. Nu se pune accentul pe produsul elevilor ca valoare socială, ci pe nota de originalitate în soluțiile găsite pentru rezolvarea unor sarcini. Activitățile desfășurate în mediul școlar corespund și răspund unor nevoi emoționale ale elevilor- de a realiza și de a se realiza, de a se modela și împlini ca personalitate autonomă. Pentru stimularea creativității în școală se are în vedere:

- crearea unei atmosfere pozitive, permissive, constructive, deschise spre inovație;
- stimularea permanentă a gândirii elevilor;
- încurajarea elevilor să pună și să-și pună întrebări;
- solicitarea elevilor să execute sarcini diverse;
- încurajarea elevilor să problematizeze, să formuleze probleme, să soluționeze problemele prin cât mai multe variante;

- implicarea elevilor în activități de evaluare, autoevaluare și interevaluare;
- oferirea sistematică de întăriri pozitive și recompense verbale.

Potențialul creativ al elevilor poate fi stimulat, dirijat și prin folosirea unor metode de creativitate în grup precum: brainstorming; sinectica; metoda 6-3-5; metoda Philips 6-6; metoda matricii morfologice; diagrama Pareto; diagrama Ishikawa; diagrama Why-Why; metoda scenariilor; discuția Panel.

Caracterul multidimensional și multidisciplinar al creativității determina diversitatea și multitudinea de metode pentru identificarea creativității elevilor precum: analiza produselor activității, studiul de caz, metoda aprecierii, metoda testelor.

Metodele de stimulare a creativității sunt definite ca un sistem de procedee specifice, polivalente care sunt orientate spre dezvoltarea psihică a elevului, prin oferirea de oportunități pentru a căuta și încerca idei noi. Aceste metode combat blocajele în dezvoltarea spiritului creativ și favorizează asociația cât mai liberă a ideilor.

Un climat favorabil educării creativității în școală se poate realiza se fondul unei generoase atitudini stimulative, chiar a unei ușoare supraevaluări a capacităților creative ale elevilor. În spiritul acestei idei A.Osborn (1969) compara creativitatea cu o floare atât de delicată încât elogiul o face să înflorească, iar descurajarea o înăbușă deseori, chiar înainte ca ea să se poată transforma în floare. Din păcate, uneori constrângerile determinate de dorința de afirmare, de obținere a succesului școlar sunt atât de pregnante, încât la elev activitatea școlară nu se asociază cu bucuria și satisfacția cunoașterii, ci cu obligația de a avea note bune (sau cele mai bune).

Jocul, ca formă concretă, directă și observabilă de exprimare se constituie într-un instrument valoros, evaluativ, modelator și formativ pentru o personalitate în evoluție. Derularea controlată și dirijată a acestuia trebuie să țină cont de dezvoltarea biologică și psihologică a copilului. Activitățile ludice, cu dovedite valențe formative asupra dezvoltării psihice generale și implicit asupra creativității, angajează elevul într-o comunicare multilaterală cu partenerii de joc, îi oferă prilejul de a trăi din plin fiecare moment al jocului. Dinamismul imaginativ se manifestă din plin în jocurile de creație. Elementele ludice stimulează libertatea de gândire și acțiune, dezvoltă inițiativa, perseverența, corectitudinea, disciplina, curajul, spiritul de cooperare și comportamentul civilizată. Jocul este puntea ce unește școala cu viața. Cercetările recente comută accentul de pe factorii intelectuali pe cei motivaționali și afectivi, jocul devenind instrumentul cel mai eficient prin integrarea afectiv-emoțională a participanților. Pentru a deveni joc o

activitate didactică trebuie să includă elementele ludice: explorarea, surpriza, așteptarea, ghicirea, întrecerea.

Alcătuirea de jocuri didactice și inserarea lor cu iscusință în cadrul celorlalte metode euristice de învățare constituie o sarcină importantă a metodologiei didactice contemporane. În învățământul primar, jocul se poate organiza cu succes la toate disciplinele școlare și în orice moment al lecției.

Utilizând jocul în procesul de predare-învățare, îmbinând utilul cu plăcutul, activitatea didactică devine mai atractivă și se pliază pe trebuințele copilului. „Copilul, spune psihopedagogul elvețian E. Claparede – este o ființă a cărei principală trebuință este jocul (...). Trebuința de a se juca este tocmai ceea ce ne va permite să împăcăm școala cu viața, să procurăm școlarului acele mobiluri de acțiune care se consideră de negăsit în sala de clasă.”

Pentru a răzbi într-o lume în continuă schimbare, elevii au nevoie de capacitatea de a cerne informațiile și de a alege ceea ce este și ceea ce nu este important, trebuie să înțeleagă cum se corelează informațiile, să le descopere semnificația și sensul. Pregătirea elevului pentru viața e o muncă de creație pentru dascălul dedicat și conștient de impactul pe care-l are asupra *unui suflet și asupra unei lumi*. Dascălul creativ asigură o atmosferă neautoritară, îi încurajează pe copii să cerceteze, să-și pună întrebări, să facă presupuneri, le permite să-și asume riscuri intelectuale, să speculeze, să sondeze relații. Micul școlar este ușor influențabil. Dacă găsește în profesorul său un model demn de urmat, un mentor, atunci tot ceea ce îi place dascălului îi va plăcea și lui. Dascălul creativ determină avântul creativității elevilor, secretul constând în transferul setului de valori favorabile creativității de la profesor la elev.

BIBLIOGRAFIE

- Amabile, T., *Creativitatea ca mod de viață*, Editura Știință și Tehnică, București; 1989
- Munteanu A. *Incursiuni în creatologie*, Editura Augusta, Timișoara, 1994
- Popescu, Mihăiești, A., *Formarea și dezvoltarea creativității verbale la elevi*, Învățământul primar, 1997
- Rodari, G., *Gramatica fanteziei*, Editura Humanitas, București, 2009
- Roșca, A., *Creativitatea*, Ed. Enciclopedică Română, București, 1972
- Roșu, M., *Cultivarea creativității la școlarii mici prin rezolvarea problemelor de matematică*, Învățământul primar;
- Stoica-Constantin, A., *Creativitatea pentru studenți și profesori*, Institutul European, Iași, 2004